

ΑΝΩΤΑΤΗ ΣΧΟΛΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΣΤΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ
ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟ**

ΘΕΜΑ

*Δημιουργία ιστοσελίδας συμβουλευτικής υπηρεσίας
εκπαιδευτικού προσανατολισμού για σπουδές στο εξωτερικό.
Το παράδειγμα της Γερμανίας και της Κύπρου.*

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ:

ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

ΛΟΥΜΑΚΟΥ ΜΑΡΙΑΝΘΗ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΑΡΜΑΚΟΛΑΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ

ΙΟΥΝΙΟΣ 2017

ΠΑΤΡΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	2
1. ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ.....	3
1.1. Η ΈΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ	4
1.2. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ	5
2. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ	7
2.1. Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ	9
2.2. ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ	9
3.ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΙΑΣ - ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ	12
3.1. ΕΡΓΑΣΙΑ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ - ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΙΑ.....	15
3.2. ΣΚΟΠΟΘΕΣΙΑ ΤΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΙΑΣ	17
3.3. ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ – ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΙΑΣ	18
4.ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΜΕΣΩ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ	20
5. ΣΠΟΥΔΕΣ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ	22
5.1. ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ	23
5.2. ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ	24
6.ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑΣ	25
7. ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	30
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	31

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι νέοι σήμερα, σε παγκόσμια κλίμακα, σχετίζεται με τη λήψη απόφασης για τις σπουδές που θα κάνουν και το επάγγελμα που θα ακολουθήσουν.

Η τεράστια εξέλιξη που σημείωσε τις τελευταίες δεκαετίες η τεχνολογία στον τομέα των υπολογιστών επέτρεψε τη χρησιμοποίησή τους σε πολλούς τομείς της καθημερινής ζωής κι ανάμεσα σ' αυτούς και στην πληροφόρηση των νέων πάνω στις σπουδές και στα επαγγέλματα με αξιοσημείωτα αποτελέσματα (Κασσωτάκης,2000)

Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (Τ.Π.Ε.) ανοίγουν νέους ορίζοντες και για τη βελτίωση της παροχής υπηρεσιών Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού, ειδικά στον τομέα της πληροφόρησης, καθώς επιτρέπουν ευρύτερη προσβασιμότητα για ένα μεγαλύτερο αριθμό χρηστών, κυρίως για αυτούς για τους οποίους η πρόσβαση σε περισσότερο παραδοσιακές μορφές παροχής υπηρεσιών Επαγγελματικού Προσανατολισμού είναι δύσκολη.

Η υπηρεσία παροχής πληροφόρησης μπορεί να αφορά θέματα γενικού ενδιαφέροντος, αλλά και να απευθύνεται σε συγκεκριμένους χρήστες. Παραδείγματα ενοτήτων πληροφόρησης είναι οι ευκαιρίες κατάρτισης και εργασίας που είναι διαθέσιμες σε τοπικό και διεθνές επίπεδο, πληροφορίες για την εκπαίδευση, τα εκπαιδευτικά προγράμματα, τα προγράμματα κατάρτισης, τύποι εργασιακών συμβάσεων, όροι χρηματοδότησης και κίνητρα, αγορά εργασίας, παραγωγικοί τομείς, επαγγέλματα καθώς και τοπικά κέντρα πληροφόρησης (δηλ. διευθύνσεις, ωράριο λειτουργίας, τρόποι πρόσβασης και επικοινωνίας).

Η διάθεση και πρόσβαση σε αυτόν τον τεράστιο όγκο των πληροφοριών που βρίσκονται πλέον μόλις δευτερόλεπτα μακριά από κάθε εξοικειωμένο με την τεχνολογία άνθρωπο, αδιαμφισβήτητα επηρέασε καταλυτικά και την παροχή υπηρεσιών συμβουλευτικής στο χώρο του Επαγγελματικού Προσανατολισμού.

Στην παρούσα εργασία αφού αναφερθούμε τις βασικές αρχές της Συμβουλευτικής και του Επαγγελματικού Προσανατολισμού θα παρουσιάσουμε μέσα από ιστοσελίδα πληροφορίες που θα βοηθήσουν τους ενδιαφερόμενους στη λήψη απόφασης για σπουδές στο εξωτερικό και ειδικότερα στη Γερμανία και στην Κύπρο.

Ο εντονότατος ανταγωνισμός και η πληθώρα επιλογών, ως προς το ακαδημαϊκό ίδρυμα, το πρόγραμμα, τη μορφή σπουδών, την εξειδίκευση, τον προορισμό, το

κόστος και άλλα χαρακτηριστικά καθιστούν την εξεύρεση του κατάλληλου προγράμματος για τον κάθε υποψήφιο μία επίπονη, πολύπλοκη, και χρονοβόρο διαδικασία.

Η ιστοσελίδα δημιουργήθηκε με στόχο να παρέχει υποστηρικτικές και συμβουλευτικές υπηρεσίες με προτάσεις προγραμμάτων και κατευθύνσεων σχετικά με την επιλογή του καλύτερου τομέα σπουδών και της καταλληλότερης εξειδίκευσης αφού κάθε προσπάθεια που οδηγεί σε ουσιαστική βοήθεια των νέων μας να πραγματοποιήσουν συνετή επιλογή σπουδών και επαγγέλματος έχει από μόνη της σημαντικότητα αξία.

1. ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ

Η συμβουλευτική αποτελεί έναν σχετικά καινούργιο επιστημονικό κλάδο που αναπτύχθηκε και διαμορφώθηκε τον 19^ο αιώνα αν και τόσο το θεωρητικό όσο και οι λειτουργίες της προϋπήρχαν ήδη από την αρχαιότητα (Σάλμοντ, 2004). Αναπτύχθηκε ως έννοια και διαδικασία τον 5^ο π.Χ. αιώνα από τον Σωκράτη που υποστήριζε ότι η ουσιαστική γνώση του εαυτού και των πτυχών της ψυχής μπορεί να αναδείξει ικανότητες, επιθυμίες, δεξιότητες ώστε το άτομο να γίνει κύριος του εαυτού του σε όλους τους τομείς της προσωπικής και κοινωνικής του ζωής. Η αναζήτηση της ψυχής ως διαδικασία αυτοεξέτασης και αυτοανάλυσης παραπέμπει στις σύγχρονες διαδικασίες της συμβουλευτικής διαδικασίας (Μαλικιώση-Λοΐζου, 2012, σ. 30)

Στα νεότερα χρόνια, όταν άρχισε να απασχολεί τον άνθρωπο η ορθολογική αναζήτηση των αιτιών των κοινωνικο-πολιτιστικών και οικονομικών προβλημάτων, η συμβουλευτική εντάχθηκε στους τομείς της ψυχολογίας, της κοινωνιολογίας, της παιδαγωγικής ακόμα και της ψυχιατρικής και δεν περιορίζεται στην απλή παροχή συμβουλών αλλά παρακολουθεί και την εξελικτική πορεία του ατόμου και της κοινωνίας στο κλίμα που επικρατεί (Τσιπλητάρης, 2000)

Ως επιστημονικός κλάδος, η Συμβουλευτική ασχολείται με την έρευνα, τη θεωρία και την εφαρμογή. Μπορεί να εξεταστεί σε θεωρητικό επίπεδο, να σημειωθούν οι τάσεις που εμφανίζονται και οι θεωρητικές ομάδες που δημιουργούνται (Τριάρχη-Herrmann, 2001). Ανήκει στο χώρο της Εφαρμοσμένης Ψυχολογίας και αποτελεί ξεχωριστό κλάδο την Συμβουλευτική Ψυχολογία που ασχολείται με τη μελέτη των τρόπων, των μεθόδων και των διαδικασιών, με βάση τις οποίες μπορεί να παρασχεθεί

επιστημονικά θεμελιωμένη βοήθεια σε άτομα που αντιμετωπίζουν προβλήματα και δυσκολίες (Κασσωτάκης, 2004).

1.1. Η Έννοια της Συμβουλευτικής

Ο όρος *Συμβουλευτική* έχει πολλαπλές σημασίες. Χρησιμοποιείται, κυρίως, για να υποδηλώσει τρία πράγματα:

- α) την υποστηρικτική σχέση ανάμεσα στον Σύμβουλο και το άτομο που ζητά τη βοήθειά του.
- β) το σύνολο των δραστηριοτήτων και των μεθόδων που στηρίζονται σε διάφορες ψυχολογικές θεωρίες και τεχνικές και αποσκοπούν στην παροχή ψυχολογικής στήριξης σε άτομα που συναντούν προβλήματα και δυσκολίες
- γ) ένα ειδικό πεδίο εφαρμογής ψυχολογικών μεθόδων με στόχο την υποστήριξη αυτών που συναντούν προβλήματα ή δυσκολίες και δεν υποφέρουν από σοβαρές διαταραχές της συμπεριφοράς (Κασσωτάκης, 2004)

Αρκετοί ορισμοί έχουν δοθεί για τη Συμβουλευτική που είναι επηρεασμένοι από τις θεωρίες που κατά καιρούς έχουν διατυπωθεί για να βοηθήσουν τον άνθρωπο να αντιμετωπίσει τα προβλήματά και τις δυσκολίες του.

Ο Carl Rogers, για παράδειγμα, που θεωρείται από πολλούς ως ο «πατέρας» της Συμβουλευτικής, ορίζει τη Συμβουλευτική τονίζοντας κυρίως τη συμβουλευτική σχέση.

«Η επιτυχημένη Συμβουλευτική αποτελείται από μια σαφώς οργανωμένη και επιτρεπτική σχέση που επιτρέπει στον συμβουλευόμενο να αποκτήσει αυτογνωσία σε βαθμό που να μπορεί να κάνει θετικά βήματα προς την κατεύθυνση που του έχει υποδείξει ο νέος του προσανατολισμός». Και πιο κάτω: *«Η Συμβουλευτική συνιστάται σε σειρά άμεσων επαφών με το άτομο που αποσκοπούν στο να του προσφέρουν βοήθεια ώστε να αλλάξει τις στάσεις και τη συμπεριφορά του»* (Μαλικιώση-Λοϊζου, 2012).

Για τους συμπεριφοριστές, όπως οι Krumboltz και Thoresen «*συμπεριφοριστική συμβουλευτική είναι η διαδικασία με την οποία οι άνθρωποι βοηθούνται να μάθουν πώς να επιλύουν μερικά διαπροσωπικά συναισθηματικά προβλήματά τους και να παίρνουν αποφάσεις*». Αντίθετα ο Patterson ερμηνεύει τη συμβουλευτική ως μια «*...διαδικασία που περιλαμβάνει ένα ιδιαίτερο είδος σχέσης μεταξύ ενός ανθρώπου που*

ζητάει βοήθεια επειδή αντιμετωπίζει κάποιο ψυχολογικό πρόβλημα και ενός άλλου ανθρώπου που έχει εκπαιδευτεί για να παρέχει τέτοιου είδους βοήθεια» (Σάλμοντ, 2004).

Από τα παραπάνω, εύκολα διαπιστώνεται η δυσκολία να δοθεί ένας πλήρης και ακριβής ορισμός για το τι είναι συμβουλευτική. Ως εκ τούτου, θεωρούμε σκόπιμο να αναφερθούμε στο τι δεν είναι συμβουλευτική.

Ο Δημητρόπουλος (1999) αναφέρει ότι, σύμφωνα με τον Patterson συμβουλευτική δεν είναι:

- Η απλή παροχή πληροφοριών, χωρίς όμως να αποκλείονται ενέργειες που μπορεί να σχετίζονται με παροχή πληροφοριών
- Η παροχή συμβουλών χωρίς το ίδιο το άτομο να μετέχει στην αναζήτηση λύσης του προβλήματός του
- Ο επηρεασμός των στάσεων, πεποιθήσεων και συμπεριφορών του άλλου ατόμου
- Η διαδικασία που αποβλέπει μόνο στην επιλογή ατόμων
- Μια οποιαδήποτε απλή συνέντευξη, αν και η συνέντευξη αποτελεί βασική τεχνική στη συμβουλευτική διαδικασία

Συνοψίζοντας τα παραπάνω, ένας γενικός ορισμός της Συμβουλευτικής θα μπορούσε να είναι:

Η επιστημονική βοήθεια και στήριξη που δίνεται στα άτομα ώστε:

- Να αναπτύξουν το δυναμικό τους
- Να αντιμετωπίζουν με επιτυχία τις δυσκολίες
- Να επικοινωνήσουν αποτελεσματικά με τους άλλους
- Να νιώθουν ικανοί να τα καταφέρουν, ολοκληρωμένοι και ικανοποιημένοι στην καθημερινή τους ζωή (Zinchenko, 1987)

1.2. Σκοπός και περιεχόμενο της Συμβουλευτικής

Όπως αναφέρει ο Κασσωτάκης (2004) η συμβουλευτική χρησιμοποιείται για την αντιμετώπιση προβληματικών καταστάσεων που ανήκουν σε ένα ευρύ φάσμα προβλημάτων και δυσκολιών που πιθανόν να αντιμετωπίζει το άτομο. Είναι μια διαδικασία τακτικών και συστηματικών βημάτων κατά την οποία ο σύμβουλος βοηθά τον συμβουλευόμενο να κατανοήσει τα θέματα που τον απασχολούν και να τον

κινητοποιήσει ώστε να βρει μια λύση στα προβλήματα και να αποκαλυφθεί το δυναμικό του (Σιδηροπούλου-Δημάκου, ά.έ., σ.3)

Σύμφωνα με τον Δημητρόπουλο (1999) σκοπός της Συμβουλευτικής είναι να αποκτήσει το άτομο αυτογνωσία και αυτοέλεγχο, ώστε να γίνει ένα υπεύθυνο και ομαλά προσαρμοσμένο άτομο στην κοινωνία, να λαμβάνει αποφάσεις, να θέτει στόχους, να αποδέχεται τον εαυτό του και να αντισταθμίζει τις αδυναμίες του ώστε να οδηγηθεί σε μερική ή ολική αυτοπραγμάτωση. Σκοπός δεν είναι ο σύμβουλος να δώσει έτοιμες συστάσεις, συμβουλές και υποδείξεις, αλλά να καθοδηγήσει τον συμβουλευόμενο έμμεσα μέσα από μια διαδικασία συζήτησης με ερωτήσεις και απαντήσεις ώστε να δραστηριοποιηθεί και να καταλήξει από μόνος του στη σωστή επιλογή.

Η Μαλικιώτη-Λοϊζου (2012) αναφέρει ότι *«οι στόχοι της συμβουλευτικής απορρέουν από την εκτίμηση του προβλήματος του συμβουλευόμενου»*. Ο σύμβουλος και ο συμβουλευόμενος συναποφασίζουν τους στόχους και τη μέθοδο που θα χρησιμοποιηθεί προκειμένου ο δεύτερος να αισθάνεται ασφαλής στη διαδικασία.

Ένας ακόμα στόχος της Συμβουλευτικής διαδικασίας είναι να δρα περισσότερο προληπτικά και λιγότερο συναισθηματικά ώστε το άτομο να διευκολύνεται στην τροποποίηση της συμπεριφοράς του. (Δημητρόπουλος, 1999).

Συνοψίζοντας, μπορούμε να πούμε ότι η συμβουλευτική διαδικασία στοχεύει στην εξάλειψη της τάσης αποτυχίας, βοηθώντας το άτομο να αναπτύξει δεξιότητες *«ώστε να λαμβάνει μόνο του αποφάσεις, να σχεδιάζει και να υλοποιεί τις μελλοντικές του δραστηριότητες και γενικότερα να αποκτά ικανότητες υπεροχής και νοητική και συναισθηματική κατανόηση»* (Μαλικιώτη-Λοϊζου, 2012)

Σχετικά με το περιεχόμενο της Συμβουλευτικής, μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι *«Συμβουλευτική δεν είναι μόνο η διαδικασία στήριξης για την επίλυση προβλημάτων και τη λήψη μιας απόφασης αλλά είναι επιπλέον και μια πορεία απελευθέρωσης και στήριξης των δυνατοτήτων αυτοπραγμάτωσης ενός προσώπου»* (Brouzos, 1990)

Κατά τη διάρκεια των δεκαετιών από το 1940 μέχρι και το 1960 έγιναν πολλές προσπάθειες να διαχωριστεί ο ρόλος της Συμβουλευτικής από αυτών της Κλινικής Ψυχολογίας και της Ψυχιατρικής. Οριοθετήθηκαν τα σύνορα της Συμβουλευτικής και προσδιορίστηκε ο ρόλος της καθώς και τα πρότυπα για την εκπαίδευση των Συμβούλων (Herr & Cramer, 1972).

Δεν τίθεται πλέον, καμία αμφιβολία ότι στις αρχές του 21^{ου} αιώνα η Συμβουλευτική αποτελεί έναν απαραίτητο θεσμό στις κοινωνίες των περισσότερων ευρωπαϊκών

χωρών και κατέχει μία σημαντική θέση στη ζωή πολλών ανθρώπων. Δεν υπάρχει σχεδόν κανένας τομέας ανθρωπίνων δραστηριοτήτων ή ενδιαφερόντων που να μην είναι συνδεδεμένος με τη Συμβουλευτική. Όροι και έννοιες όπως «Σύμβουλος πωλήσεων», «Σύμβουλος καταθέσεων», «Νομικός σύμβουλος», «Σύμβουλος εκπαίδευσης» κ.λ.π. έχουν καθιερωθεί τις τελευταίες δεκαετίες όχι μόνο στον επαγγελματικό αλλά και τον ιδιωτικό χώρο (Τριάρχη-Herrmann, 2001)

Συχνά, όμως, χρησιμοποιείται ο όρος «Συμβουλευτική» χωρίς, να καθορίζεται το είδος της Συμβουλευτικής. Ως παράδειγμα, αναφέρουμε τη «Συμβουλευτική Ψυχολογία» (Counseling in Psychology) αποτελεί κλάδο της Ψυχολογίας. Υπάρχει κλάδος της Συμβουλευτικής στα Παιδαγωγικά που ονομάζεται «Εκπαιδευτική Συμβουλευτική» (Counseling in Education), που ασχολείται με τα θέματα και τις δυσκολίες που καταγράφονται στο επίπεδο των σχολείων. Τα τελευταία χρόνια αναπτύσσονται η Συμβουλευτική γονέων, Οικογένειας, Ζευγαριών κλπ. Κλάδος της Συμβουλευτικής είναι και η Επαγγελματική Συμβουλευτική που αναφέρεται στην επαγγελματική ανάπτυξη του ατόμου από τα πρώιμα στάδια της ανάπτυξης του ατόμου μέχρι και την μετά τη συνταξιοδότηση φάση της ζωής καθώς και στον επαγγελματικό προσανατολισμό που συνδέεται με τις αξίες, τα ενδιαφέροντα και τις ικανότητες του ανθρώπου, άρα και με την προσωπική του ζωή, με την επαγγελματική του δραστηριότητα και γενικότερα με την προσωπικότητά του (Herr & Cramer, 1972).

2. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ

Ο Επαγγελματικός Προσανατολισμός ανήκει στον ευρύτερο χώρο της Συμβουλευτικής και ορίζεται ως η επιστήμη που στοχεύει στο να βοηθήσει τον άνθρωπο να αποκτήσει αυτογνωσία, να χρησιμοποιήσει το δυναμικό του κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο και να πάρει ορθές επαγγελματικές αποφάσεις (Μάνος, 1997) Οι ρίζες του εντοπίζονται αρχικά στην Πολιτεία του Πλάτωνα (έβδομο βιβλίο) όπου διατυπώνεται πρόταση για την αξιοποίηση των πολιτών ανάλογα με τις ικανότητές τους, το σεβασμό της ατομικότητάς τους και τη διαφοροποίηση των επαγγελματικών τους ρόλων με βάση τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους (Κασσωτάκης, 2000).

Ο Επαγγελματικός Προσανατολισμός εμφανίζεται το 19^ο αιώνα και συστηματοποιείται τον 20^ο, κατά τη διάρκεια του οποίου εισήχθη σταδιακά στην εκπαίδευση και στα συστήματα οργάνωσης της εργασίας πολλών αναπτυγμένων χωρών (Μάνος, 1997)

Ο Frank Parsons (1909) πρώτος θεμελίωσε τον οργανωμένο Επαγγελματικό Προσανατολισμό, ανοίγοντας το δρόμο για την καθιέρωσή του στα σχολεία, μέσω των προτάσεών του για τις μεθόδους που θα μπορούσαν να υιοθετηθούν από τους συμβούλους επαγγελματικού προσανατολισμού. Η ανάπτυξη των επιμέρους σταδίων του ατομικού επαγγελματικού προσανατολισμού έλαβε την έγκριση εκπαιδευτικών και δημόσιων φορέων, με αποτέλεσμα να δημοσιευθεί και να γενικευτεί η κίνηση του Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Jones, 1994).

Παράγοντες που συνέτειναν στην ανάπτυξη και αργότερα στην εδραίωση του Επαγγελματικού Προσανατολισμού, όπως αναφέρουν οι Herr & Niles (1998) και Savickas (1999) είναι:

- 1) η έμφαση που δόθηκε στην Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση από τις αρχές του αιώνα σε όλες της αναπτυγμένες χώρες, οπότε και η επαγγελματική επιλογή εισήλθε στο χώρο του σχολείου,
- 2) οι ανθρωπιστικές τάσεις και η διατυπωμένη πλέον ανάγκη για εξανθρωπισμό της τεχνοκρατικής κοινωνίας,
- 3) οι ριζικές κοινωνικές αλλαγές που έφεραν αλλαγές στις παραδοσιακές δομές των κοινωνιών και βοήθησαν στην εξάπλωση των ιδεών του Προσανατολισμού
- 4) οι επιστημονικές εξελίξεις στο χώρο της Ψυχολογίας - των εφαρμοσμένων κυρίως μορφών της- που οδήγησε στην αναγνώριση της θέσης της ανάμεσα στις άλλες,
- 5) οι εξελίξεις στον χώρο της Ψυχομετρίας, η ευρεία χρήση πολλών ψυχολογικών tests και κυρίως των tests προσωπικότητας, που αύξησαν το ενδιαφέρον για την κατανόηση της ανθρώπινης προσωπικότητας και συνέτειναν στην επισήμανση των ατομικών διαφορών,
- 6) οι εξελίξεις στον τομέα της Εκπαίδευσης, οι προσπάθειες για αναμόρφωση και εξανθρωπισμό της παιδείας, επικεντρωμένης πια στον μαθητή, τις ανάγκες του και την ολοκληρωμένη ανάπτυξη της προσωπικότητάς του.

Η εφαρμογή του θεσμού στη χώρα μας δρομολογήθηκε τη δεκαετία του '50 ενώ οι πρώτες προσπάθειες για την καθιέρωση του Ε.Π. άρχισαν σχεδόν ταυτόχρονα από το ΥΠΕΠΘ και το Υπουργείο Εργασίας αλλά μέχρι τις αρχές της 10ετίας του '80 το μεγαλύτερο μέρος της πρωτοβουλίας ανήκε στο τότε Υπουργείο Εργασίας με φορέα τον ΟΑΕΔ. Τα πρώτα βήματα ήταν αξιολογικά αν λάβει κανείς υπόψη ότι ο Οργανισμός είχε στελεχωθεί με εκπαιδευμένους ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς και συμβούλους ΕΠ (Μαλικιώση-Λοϊζου, 1987)

2.1. Η έννοια του επαγγελματικού προσανατολισμού

Λαμβανομένου υπόψη ότι η άσκηση του επαγγέλματος καλύπτει το 1/3 της ζωής του ενήλικα, αναδεικνύεται η σημαντικότητα της δυνατότητας έκφρασης μέσω του επαγγέλματος για την ανάπτυξη της δημιουργικότητας και της αποδοτικότητας, που συμβάλλει στην ατομική και κοινωνική ευημερία. Η σωστή, επομένως, επιλογή σπουδών και επαγγέλματος αποτελεί μια από τις πιο σημαντικές αποφάσεις στη ζωή ενός ανθρώπου (Jones, 1994).

Ο όρος «Επαγγελματικός Προσανατολισμός» έχει διττό νόημα, καθώς αναφέρεται αφ' ενός στην κατεύθυνση που από μόνο του έχει πάρει το άτομο στην προσπάθειά του να καταλήξει στο επιθυμητό επάγγελμα και αφ' ετέρου στη βοήθεια και καθοδήγηση που δίδεται στο άτομο σε αυτή του την προσπάθεια (Μάνος, 1997)

Μεταξύ των ορισμών που υπάρχουν για τον Ε.Π., θα μπορούσαμε να πούμε ότι νοείται το σύνολο ποικίλων διαδικασιών που πραγματοποιούνται κατά τρόπο οργανωμένο και συστηματικό από άτομα με ειδική κατάρτιση, με σκοπό να βοηθήσουν το άτομο, αφού γνωρίσει τον εαυτό του και το περιβάλλον του, να πάρει μόνο του τις πιο κατάλληλες για τον εαυτό του αποφάσεις, όσον αφορά τη σχολική και την επαγγελματική κατεύθυνση που θα ακολουθήσει (Κασσωτάκης, 1986, 1995, 1999).

Η σύγχρονη θεωρία του Επαγγελματικού Προσανατολισμού δομείται από τη σύζευξη των προσωπικών στοιχείων του ατόμου, των ικανοτήτων, των δεξιοτήτων και εν γένει της προσωπικότητάς του με τα εργασιακά δεδομένα, το μισθό και το εργασιακό περιβάλλον, ώστε να διασφαλιστούν οι καλύτερες συνθήκες επαγγελματικής επιτυχίας. Ο Επαγγελματικός Προσανατολισμός είναι «η καθοδήγηση και στήριξη του ατόμου στην προσπάθειά του να επιλέξει το επάγγελμα που του ταιριάζει ή να επιλύσει ψυχολογικά προβλήματα που συνδέονται με το επάγγελμα» (Μάνος, 1997)

2.2. Γενικές αρχές του Επαγγελματικού Προσανατολισμού

Ο Επαγγελματικός Προσανατολισμός αποτελεί μια εξελικτική διαδικασία που εκτείνεται σε όλη τη διάρκεια της ζωής του ατόμου και έχει την έννοια του κοινωνικού θεσμού που αποσκοπεί στην παροχή βοήθειας στους πολίτες, μέσω

ειδικών επιστημόνων και υπηρεσιών, για να επιλέξουν την επαγγελματική τους κατεύθυνση, να προετοιμαστούν για αυτήν και να ενταχθούν στην αγορά εργασίας (Κασσωτάκης, 2002).

Ο Επαγγελματικός Προσανατολισμός στηρίζεται σε τέσσερις βασικές λειτουργίες Αρχικά, την Αυτογνωσία ως διαδικασία στήριξης του μαθητή στην προσπάθειά του για αυτοδιερεύνηση αλλά και παροχής ευκαιριών για την ανάπτυξη των δυνατοτήτων του (Μαλικιώση-Λοίζου, 1994). Κατά δεύτερον, την πληροφόρηση του συμβουλευόμενου μαθητή, ώστε να αναπτύξει περισσότερο ενεργητικό ρόλο στην αναζήτηση και στην κριτική ανάλυση των πληροφοριών και της κοινωνικής πραγματικότητας Η πληροφόρηση δεν εξαντλείται στη συγκέντρωση πληροφοριών για τα επαγγέλματα, αλλά εμπεριέχει την αξιολόγηση, την οργάνωση και τη διάδοση πληροφοριών σε ατομικό επίπεδο, αλλά και στο κοινωνικό σύνολο (Κασσωτάκης, 1986)

Στη συνέχεια, τη λήψη απόφασης για την επαγγελματική σταδιοδρομία. Για να προβεί το άτομο στη σωστή λήψη απόφασης, προϋποτίθενται δεξιότητες, όπως η ανάπτυξη της δημιουργικότητας, ο προγραμματισμός δραστηριοποίησης, η πληροφόρηση από υφιστάμενο δίκτυο υποστήριξης που παρέχει συμβουλές, η εναρμόνιση των προσωπικών προτεραιοτήτων με τις εργασιακές ευκαιρίες, η ικανότητα δημιουργίας διαλόγου, καθώς και η ικανότητα μεταβίβασης δεξιοτήτων στα νέα πλαίσια (Hawkings, 1997). Στο στάδιο της λήψης αποφάσεων, ιδιαίτερα σημαντική είναι η βοήθεια των συμβούλων, αναφορικά με την επιλογή επαγγέλματος, ώστε να αποφευχθούν αγχογόνες εμπειρίες (Thoresen, & Mehrens, 1967).

Τέλος, τη μετάβαση από το ρόλο του μαθητή στο ρόλο του ενήλικα, η οποία συμπεριλαμβάνει την ανάληψη επαγγελματικού ρόλου. Βασικές προϋποθέσεις για μια επιτυχημένη μετάβαση, αποτελούν τα τρία άλλα στάδια του Επαγγελματικού Προσανατολισμού και κυρίως η αυτογνωσία και η πληροφόρηση (Δημητρόπουλος, 1992).

Οι γενιές αρχές που αποτελούν σημεία σύγκλισης των επιστημόνων στο ζήτημα της επαγγελματικής επιλογής και προετοιμασίας των ατόμων είναι (Δημητρόπουλος, 1999):

1. Ο σεβασμός που πρέπει να δείχνεται στο δικαίωμα της ελεύθερης επαγγελματικής επιλογής
2. η βεβαιότητα ότι με συντονισμένη εργασία και συνεχή προσπάθεια θα προκύψει κάποια σημαντική ωφέλεια για το άτομο που δέχεται βοήθεια

3. η ανυπαρξία προκαταλήψεων για τις δυνατότητες και τα όρια εξέλιξης του ατόμου που καθοδηγείται και στηρίζεται
4. το ενδιαφερόμενο άτομο δεν πρέπει να παρακινείται ποτέ να επιλέξει κάποιο συγκεκριμένο επάγγελμα αλλά να στηρίζεται πολύπλευρα και μεθοδικά ώστε το ίδιο να αποφασίζει για το επάγγελμά του
5. ο Ε.Π. πρέπει να υπηρετεί πρώτιστα το συμφέρον του ατόμου και όχι τις ανάγκες των οικονομικών συστημάτων
6. το άτομο πρέπει να έχει στη διάθεσή του έγκαιρα κάθε πληροφορία που αφορά τις επαγγελματικές τάσεις, την ανεργία, τις κλίσεις του, την επαγγελματική του επιθυμία και τις ιδιαιτερότητές του
7. όσοι ζητούν βοήθεια πρέπει α έχουν ισότιμη μεταχείριση και ίσες ευκαιρίες ανεξάρτητα από φυλή, φύλο, χρώμα, κοινωνική τάξη
8. ο Ε.Π. πρέπει να δίνει ευκαιρίες ενημέρωσης για αρκετούς επαγγελματικούς τομείς, ανάλογα με τις δυνατότητες που υπάρχουν και τα ενδιαφέροντα του ατόμου (Κρίβας, 1995, Σιδηροπούλου-Δημακάκου 1994)

Σημαντικό ρόλο για την υλοποίηση των αρχών αυτών παίζουν τόσο η αποδοχή εκείνων των αξιωμάτων που χαρακτηρίζουν ένα σωστά δομημένο σύστημα κάλυψης των εκπαιδευτικών αναγκών όσο και η παροχή ευκαιριών που χρειάζεται το άτομο για κοινωνικογνωστική μάθηση που υλοποιείται μέσα από συνειδητό προβληματισμό αλλά και μέσα από τη μίμηση (Δράκος, 1999)

Ολοκληρώνοντας το παρόν κεφάλαιο θεωρούμε σκόπιμο να αναφερθούμε στους ρόλους του Ε.Π.

Ο Ε.Π. αποτελεί ένα ολοκληρωμένο σύστημα και έχει ως άξονες την πληροφόρηση του ατόμου για τον κόσμο της εργασίας, την αυτοαντίληψή του και την εκμάθηση ρόλων στο πλαίσιο της οικονομικής και κοινωνικής ζωής.

Ειδικοί του χώρου αναφέρουν ότι το περιεχόμενό του υλοποιείται είτε εντός είτε εκτός σχολικών μονάδων και ως διαδικασία έχει τριπλό ρόλο όπως παρατίθεται από τον Κασσωτάκη (1986)

- την πληροφόρηση των νέων για τα επαγγέλματα και την κοινωνική και οικονομική ζωή γενικότερα (επαγγελματικός ρόλος)
- την κατάλληλη διαπαιδαγώγησή τους για την κατάκτηση της ωριμότητας που είναι αναγκαία για τη λήψη της επαγγελματικής απόφασης (εκπαιδευτικός ρόλος)

- την καθοδήγηση και στήριξη τόσο για τη λήψη της απόφασης όσο και για την παρακολούθηση και στήριξη κατά τη φάση υλοποίησης της απόφασης (κοινωνικός ρόλος)

Ο Κρίβας (1994) κάνει λόγο και για μία επιπλέον διάσταση του Προσανατολισμού διακρίνοντας τον εκπαιδευτικό, τον επαγγελματικό, τον προσωπικό και τον κοινωνικό.

Συμπερασματικά, μπορούμε να πούμε ότι τα τελευταία χρόνια, η μετάβαση των νέων ανθρώπων στην εργασιακή ζωή έχει γίνει πολύ δύσκολη εμπειρία για τους περισσότερους από αυτούς. Η επιλογή μεταξύ διαφόρων εναλλακτικών μορφών απασχόλησης είναι μια πολύπλοκη διαδικασία, καθώς υπάρχουν πολύ περισσότερες εναλλακτικές προτάσεις, σε σύγκριση με προηγούμενες εποχές. Λόγω της πολυπλοκότητας αυτής, αλλά και άλλων, εξ ίσου σημαντικών παραγόντων, τείνει να δημιουργηθεί μια απόσταση μεταξύ εργασίας και νέων ανθρώπων, με αποτέλεσμα να αντιμετωπίζεται η εργασία ως δραστηριότητα αποκομμένη από την υπόλοιπη ζωή. Έτσι, η μετάβαση στην εργασιακή ζωή δεν είναι πλέον μια φυσική εξέλιξη των γεγονότων της ζωής, όπως ήταν σε προηγούμενες εποχές (Τριάρχη- Herrmann, 2001).

3. ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΙΑΣ - ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ

Στις αρχές του 21^{ου} αιώνα γίνεται πολύ λόγος για τη συμβουλευτική που αρχίζει να αποτελεί μαζί με τον Ε.Π. όψεις του ίδιου νομίσματος. Συχνά οι δύο όροι χρησιμοποιούνται ταυτόχρονα και μπορεί να ισχυριστεί ο μελετητής ότι δεν υπάρχουν σαφή όρια διαχωρισμού των δύο αυτών διαδικασιών στο ζήτημα της επαγγελματικής προετοιμασίας του ατόμου (Δημητρόπουλος, 1998).

Στη χρησιμοποιούμενη ορολογία υπάρχουν οι όροι «Συμβουλευτική Επαγγέλματος» και «Συμβουλευτική Σταδιοδρομίας». Ο πρώτος χαρακτηρίζει τον κλάδο της Συμβουλευτικής που ασχολείται με τη στήριξη του ατόμου σε ζητήματα απασχόλησης και συμπεριλαμβάνει και τον Επαγγελματικό Προσανατολισμό (Δημητρόπουλος, 1999), ενώ ο δεύτερος είναι ευρύτερος, αφού πληροφορεί, στηρίζει και καθοδηγεί κυρίως τον ενδιαφερόμενο, αλλά και το οικογενειακό ή και το φιλικό περιβάλλον του, που τον επηρεάζουν στις επαγγελματικές του επιλογές.

Οι πρώτες προσπάθειες συμβουλευτικής παρέμβασης σε θέματα Επαγγελματικού Προσανατολισμού έγιναν από τον Frank Parsons (1909), μεγάλο κοινωνικό μεταρρυθμιστή των αρχών του 20^{ου} αιώνα.

Ο όρος Συμβουλευτική και Επαγγελματικός Προσανατολισμός, προέρχεται από μετάφραση του αντίστοιχου αγγλικού όρου Counselling and Vocational Guidance κάτι που δείχνει και το μεγάλο βαθμό επίδρασης της αγγλοσαξωνικής σχολής στη διαμόρφωση του ελληνικού όρου (Κασσωτάκης, 2004) Σχετικά με τη συνάφεια των όρων ΕΠ και Συμβουλευτικής έχει διατυπωθεί η άποψη ότι το περιεχόμενο του θεσμού της Συμβουλευτικής είναι ευρύτερο από αυτό του ΕΠ και παίρνει τη μορφή της Γενικής Καθοδηγητικής (Κασσωτάκης, 1986). Ο χαρακτήρας της είναι καθαρά «εφηβοκεντρικός» και αποσκοπεί στην ολιστική θεώρηση της εφαρμογής της Συμβουλευτικής και στη στήριξη της προσωπικότητας του νέου (Δημητρόπουλος, 1998).

Η παροχή υπηρεσιών Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού αυξάνει τα ποσοστά συμμετοχής και ολοκλήρωσης των κύκλων Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, καθώς εξασφαλίζεται η μεγαλύτερη δυνατή αντιστοιχία ενδιαφερόντων, ικανοτήτων και ευκαιριών μάθησης. Όσον αφορά δε την αποτελεσματικότητα της αγοράς εργασίας, αυτή αυξάνεται μέσω της μείωσης των ποσοστών ανεργίας, της γεωγραφικής και εργασιακής κινητικότητας και της αναγνώρισης τωρινών και μελλοντικών ευκαιριών κατάρτισης και απασχόλησης.

Ο συνδυασμός επαγγελματικού προσανατολισμού και συμβουλευτικής θεωρείται πλέον αναγκαίος για σωστή επιλογή, μέσα στην πολυπλοκότητα ενδιαφερόντων, με στόχο την επαγγελματική – προσωπική ανάπτυξη και ευτυχία. Φαίνεται ότι στο μέλλον η ανάγκη για έγκαιρο προγραμματισμό και επιτυχή σχεδιασμό ενεργειών, πράξεων ζωής θα ενταθεί, γεγονός το οποίο αυξάνει το ρόλο αποφάσεων και επιλογών του ατόμου, στοιχεία που με τη σειρά τους καθιστούν τη συμβουλευτική βοήθεια περισσότερο απαραίτητη για τον άνθρωπο της αυριανής κοινωνίας (Dahir et al, 1998)

Ο όρος της Συμβουλευτικής Σταδιοδρομίας (Career Guidance), αναπτύχθηκε στο πλαίσιο της ανασκόπησης που πραγματοποίησε ο Ο.Ε.Κ.Δ. το 2004 (OECD, 2004) Εκεί τονίζεται πως η Συμβουλευτική Σταδιοδρομίας αναφέρεται σε υπηρεσίες που έχουν σαν σκοπό την παροχή βοήθειας σε ανθρώπους κάθε ηλικίας και σε κάθε περίοδο της ζωής τους, να είναι δηλαδή Life long guidance), ώστε να κάνουν

επιλογές εκπαίδευσης, κατάρτισης και επαγγέλματος και να διαχειριστούν τη σταδιοδρομία τους.

Με τον όρο Συμβουλευτική Σταδιοδρομίας ορίζεται ένα συστηματικό πρόγραμμα πληροφόρησης και εμπειριών, σχεδιασμένο έτσι, ώστε να διευκολύνει την επαγγελματική ανάπτυξη και εξέλιξη του ατόμου, παρέχοντάς του τη δυνατότητα να γνωρίσει τον εαυτό του και τις δυνατότητές του, τον κόσμο εργασίας και τις εξελίξεις που τον επηρεάζουν, τις δυνατότητες σπουδών σε κάθε επίπεδο, κατανοώντας τη σχέση εκπαίδευσης – απασχόλησης και, τέλος, να αναπτύξει μια σειρά από δεξιότητες που θα το βοηθήσουν να ενταχθεί και να εξελιχτεί στην αγορά εργασίας (Κάντας, 1996)

Η Συμβουλευτική Σταδιοδρομίας αναφέρεται στην υποβοήθηση του ατόμου να αντιμετωπίσει ζητήματα ή δυσκολίες σχετικές με την επαγγελματική επιλογή και τη σταδιοδρομία, υπό την ευρεία έννοια του όρου, την ένταξή του στην αγορά εργασίας και την ανέλιξή του στο χώρο εργασίας. Ειδικότερα, βοηθά τους ανθρώπους σε κάθε στάδιο εξέλιξής τους να σκεφτούν τις φιλοδοξίες τους, τα ενδιαφέροντα τους, τα προσόντα τους και τις ικανότητες τους, ενώ συγχρόνως τους βοηθά να καταλάβουν την αγορά εργασίας και τα εκπαιδευτικά συστήματα και να συσχετίσουν αυτές τις γνώσεις με όσα ξέρουν για τον εαυτό τους (Κασσωτάκης, 2002α).

Η ολοκληρωμένη Συμβουλευτική Σταδιοδρομίας προσπαθεί να μάθει στους ανθρώπους τον τρόπο να σχεδιάζουν και να λαμβάνουν εκπαιδευτικές και επαγγελματικές αποφάσεις, ενώ παράλληλα καθιστά πιο προσβάσιμη την πληροφόρηση για τη αγορά εργασίας και τις εκπαιδευτικές ευκαιρίες, με το να οργανώνει τέτοιου είδους πληροφόρηση, να τη συστηματοποιεί, όπως και να την κάνει διαθέσιμη, όπου και όποτε τη χρειάζονται οι ενδιαφερόμενοι. (Μπρούζος 2004, Δημητρόπουλος 2002α).

Οι υπηρεσίες της συμβουλευτικής επαγγέλματος σε συνδυασμό με τις υπηρεσίες συμβουλευτικής σταδιοδρομίας οφείλουν να παρέχουν μια πλήρη και συστηματική στήριξη των ατόμων που ζητούν τη σχετική βοήθεια.

Να σημειωθεί πως ο όρος «Συμβουλευτική Σταδιοδρομίας» χρησιμοποιείται στο πλαίσιο της παρούσας έρευνας εναλλακτικά σε σχέση με τον όρο «Συμβουλευτική και Επαγγελματικός Προσανατολισμός».

3.1. Εργασία – Επάγγελμα - Σταδιοδρομία

Στο σημείο αυτό, σκόπιμο θεωρούμε να αναφερθούμε αναλυτικότερα στους όρους Εργασία-Επάγγελμα-Σταδιοδρομία

α) Εργασία

Ο όρος εργασία, από ετυμολογική άποψη, είναι σύνθετος όρος και συνδέεται με διαφορετικά νοήματα όπως εκτέλεση, επεξεργασία, κατασκευή, όφελος, άσκηση κάποιας τέχνης, εξάσκηση, υπόθεση και δουλειά. Επίσης, παραπέμπει στην καταβαλλόμενη ενέργεια (σωματική-πνευματική), που σαν στόχο έχει την παραγωγή έργου, στον κόπο και στην αμοιβή (Χρηστίδου, 2001). Κατά την αρχαιότητα η εργασία, η ενασχόληση με τη δουλειά θεωρούνταν φραγμός για τη σκέψη και το πνεύμα. Στη συνέχεια, ακολούθησε ο διαχωρισμός της εργασίας σε δημιουργική εργασία και φυσικό κάματο και μετά από αιώνες ιδεολογικών, θρησκευτικών και ιστορικών συγκρούσεων και μετεξελίξεων, περάσαμε στη σύγχρονη θέση του επαγγέλματος στην οικονομική και κοινωνική ζωή (Κοσμίδου-Hardy, 2006).

β) επάγγελμα

Ο όρος επάγγελμα προέρχεται από το «επαγγέλλω-ομαι» που σημαίνει υπόσχομαι, αναγγέλλω, δηλώνω το είδος της εργασίας που είμαι ικανός να προσφέρω στο κοινωνικό σύνολο (Τασιόπουλος, 1990). Η παραδοσιακή σημασία του όρου με την ευρεία έννοια περιλαμβάνει τόσο την έννοια της θεϊκής επαγγελίας όσο και την έννοια της κοινωνικής αποστολής. Οι δύο αυτές έννοιες - σημασίες ανταποκρίνονται σε δύο διαφορετικές θεωρήσεις: α) την ατομική - ιδεαλιστική που αντιστοιχεί και χαρακτηρίζει την προσωπικότητα του ατόμου, δέχεται την ανταπόκριση και την προσαρμογή των ατομικών ικανοτήτων στις αντικειμενικές συνθήκες που επικρατούν και υποδηλώνει πως μόνο το επάγγελμα που ελεύθερα ασκεί κάποιος, υπακούοντας στις κλίσεις και τις ικανότητές του, δηλαδή της θεϊκής επαγγελίας, είναι δυνατόν να τον οδηγήσει στην αυτοεκπλήρωση και στην ανάπτυξη όλων των ατομικών του ικανοτήτων και β) την κοινωνική που περιέχει την έννοια της υπηρεσίας που προσφέρει ένα άτομο στους συνανθρώπους του (Παπαϊωάννου, 1990). Σε όλες τις γλώσσες η λέξη επάγγελμα, όσο και αν έγινε πολύ κοινή στη χρήση της, δεν παύει να σημαίνει κατά βάση μια αποστολή, μία κοινωνική επαγγελία. Την ίδια ακριβώς 125 έννοια έχουν και οι ξένοι όροι, vocation και profession, οι οποίοι σημαίνουν κλήση, υπόσχεση, επάγγελμα (Κωτσίκης, 2002). Χρόνια μετά, με την ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας και την αυτοματοποίηση της εργασίας, μερικά επαγγέλματα χάθηκαν

άλλα μεταβλήθηκαν και νέα αναδύθηκαν. Κάτω από αυτές τις συνθήκες δε μιλάμε πια για ένα επάγγελμα αλλά για σταδιοδρομία που συνεπάγεται ότι το επάγγελμα αποκτά μία δυναμική διάσταση και αλλάζει όπως αλλάζουμε κι εμείς. Κατ' επέκταση στον επαγγελματικό βίο του ατόμου υπάρχουν στάδια κι εξελίξεις που διαβαίνει το άτομο, εξελισσόμενο και το ίδιο. Επομένως, ένας νέος όρος, η έννοια της σταδιοδρομίας, καθιερώνεται πλέον όλο και πιο έντονα προκειμένου να περιγράψει τα διάφορα στάδια της επαγγελματικής ζωής του ατόμου και την εξελικτική διαδοχή εργασιακών εμπειριών στο σύγχρονο μεταβαλλόμενο κόσμο.

γ) σταδιοδρομία

Ο όρος σταδιοδρομία (career) έχει επικρατήσει πλέον στο χώρο των επιστημών που ασχολούνται με τη σχέση ατόμου και εργασίας και η μελέτη του εν λόγω όρου συσχετίζεται με το αντικείμενο πολλών επιστημών.

Οι Arthur, Hall, & Lawrence (1989) προσδιορίζουν τη σταδιοδρομία ως «την εξελικτική διαδοχή εργασιακών εμπειριών κατά την πορεία του χρόνου». Έναν πιο ευρύ ορισμό δίνει ο Greenhaus (1987) ο οποίος υποστηρίζει ότι η έννοια της σταδιοδρομίας καλύπτει όλα τα γεγονότα και τις καταστάσεις που συνδέονται με την εργασία. Σε συνέχεια του παραπάνω ορισμού, ο Schein εισάγει δύο πτυχές της έννοιας της σταδιοδρομίας, την εξωτερική και την εσωτερική. Η εξωτερική σταδιοδρομία είναι αυτό που συμβαίνει στην πραγματικότητα, οι πραγματικές εξελίξεις στη σταδιοδρομία του ατόμου, που έρχονται ως αποτέλεσμα της αντικειμενικής πραγματικότητας που επικρατεί στο χώρο εργασίας (εμπόδια, ευκαιρίες κ.τ.λ.). Η εσωτερική σταδιοδρομία είναι η υποκειμενική αντίληψη του ατόμου για την εργασία και το δικό του ρόλο μέσα στο χώρο της εργασίας. Οι δύο αυτές πτυχές μπορεί ουσιαστικά να θεωρηθεί ότι εκφράζουν την αντικειμενική και υποκειμενική έννοια της σταδιοδρομίας. (Κάντας & Χαντζή, 1991).

Τέλος, ενδιαφέρον παρουσιάζει ο ορισμός των Herr & Crammer (1992) θεωρώντας τη σταδιοδρομία ως μοναδική για κάθε άνθρωπο, η οποία δημιουργείται απ' ό,τι κανείς επιλέγει ή δεν επιλέγει. Περιλαμβάνει όχι μόνο τα επαγγελματικά και μετεπαγγελματικά ζητήματα αλλά και τη διασύνδεση της εργασίας με άλλους ρόλους, όπως την οικογένεια, την κοινότητα, τον ελεύθερο χρόνο κ.α.

Γενικότερα, ο όρος σταδιοδρομία καλύπτει τόσο την προετοιμασία για την επαγγελματική ζωή όσο και την άσκηση ορισμένης επαγγελματικής δραστηριότητας καθώς και την πιθανή μετακίνηση σε άλλες δραστηριότητες ή την παράλληλη άσκησή τους (Σιδηροπούλου-Δημακάκου, 2000).

Σε όλους τους παραπάνω ορισμούς είναι φανερή η διασύνδεση του όρου σταδιοδρομία με το χρόνο και με μία ‘μετακινούμενη οπτική’ στη συνδιαλλαγή μεταξύ ατόμου και αγοράς εργασίας. Γενικότερα, η δύναμη της σταδιοδρομίας ως εννοιολογικό μόρφωμα, απορρέει από τη δυνατότητά της να συνδέει τον προσωπικό κόσμο του ατόμου με την κοινωνική και οικονομική δομή. Έτσι, προκειμένου η έννοια της σταδιοδρομίας να διατηρήσει το χαρακτήρα της συνέχειας και της συνέπειας μπροστά στις κοινωνικοοικονομικές αλλαγές της εποχής μας πρέπει να επαναπροσδιοριστεί ως η ανάπτυξη του ατόμου με όρους μάθησης και εργασίας σε όλη τη διάρκεια της ζωής του. Αυτή η αποσαφήνιση αναγνωρίζει ότι ο ουσιαστικός χαρακτήρας της σταδιοδρομίας είναι να διατηρεί τις υποκειμενικές και αντικειμενικές πραγματικότητες σε μια διαλεκτική σχέση μεταξύ τους (Κρίβας, 2001α).

3.2. Σκοποθεσία της Συμβουλευτικής Σταδιοδρομίας

Παράλληλα, με τη νέα αντίληψη για τη σταδιοδρομία που αποτελεί μια δυναμική διαδικασία, η Συμβουλευτική Σταδιοδρομίας καλείται να είναι μια διαρκής παρέμβαση με στόχο τον άνθρωπο υποβοηθώντας και στηρίζοντας την επαγγελματική του ανάπτυξη, ώστε το άτομο να προβεί σε επιτυχημένες επαγγελματικές επιλογές, να ενταχθεί ομαλά στην αγορά εργασίας, να προσαρμόζεται χωρίς σημαντικές δυσκολίες στις πιθανές αλλαγές, να αντιμετωπίζει τις προκλήσεις και να βιώνει την αυτοπραγμάτωση μέσα από την επαγγελματική δραστηριοποίηση. Η ικανοποίηση των κοινωνικο-οικονομικών αναγκών δεν παραγνωρίζεται, αλλά προέχουν τα αιτήματα που τίθενται στο επίπεδο του ατόμου. Η ανταπόκριση στις κοινωνικο-οικονομικές ανάγκες επιδιώκεται άμεσα (Κασσωτάκης, 2002).

Πιο συγκεκριμένα, οι ειδικότεροι στόχοι της Συμβουλευτικής Σταδιοδρομίας είναι:

1. Η στήριξη του ατόμου προκειμένου να κατανοήσει τον εαυτό του, τις διάφορες πτυχές του εαυτού του, τις αξίες, του στόχους και τις ανάγκες του καθώς και τον τρόπο με τον οποίο τα παραπάνω διαμορφώνονται.
2. Η παροχή υποστήριξης, ώστε τα άτομα να παρακολουθούν και να αναγιγνώσκουν κριτικά τις αλλαγές στο διαρκώς μεταβαλλόμενο κοινωνικοιστορικό σκηνικό και να κατανοούν τα νέα κοινωνικά πλαίσια και τις σύγχρονες εξελίξεις στην αγορά εργασίας, το χαρακτήρα της και τις απαιτήσεις της.

3. Η παροχή σχετικής πληροφόρησης και στήριξης για ανάπτυξη δεξιοτήτων διερεύνησης και αξιοποίησης κάθε σχετικής πληροφορίας.
4. Η υποβοήθηση του ατόμου σχετικά με το σχεδιασμό και επανασχεδιασμό της σταδιοδρομίας.
5. Η παροχή υποστήριξης για τον αρμονικό συνδυασμό του εσωτερικού και του εξωτερικού μας κόσμου, του ατόμου με το εργασιακό περιβάλλον, στο σημερινό διευρυμένο κόσμο με όρια ευέλικτα, ώστε το άτομο να αναζητά το νόημα μέσα από τη εργασία και να βιώνει την επαγγελματική δέσμευση και ικανοποίηση.
6. Η συμβολή στην αξιοποίηση του εργατικού δυναμικού που διαθέτει κάθε χώρα και στην αρμονική κατανομή του στους διάφορους τομείς της παραγωγικής δραστηριότητας, προλαμβάνοντας φαινόμενα υπερπροσφοράς ή έλλειψης εργατικού δυναμικού στους διάφορους τομείς της παραγωγής. Η αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού υποβοηθεί την οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας και προάγει την ευημερία της αντίστοιχης κοινωνίας.
7. Η μελέτη και η έρευνα για ζητήματα που σχετίζονται με την επαγγελματική ανάπτυξη του ατόμου, τα μέσα και τις διαδικασίες συμβουλευτικής υποστήριξης και πληροφόρησης των ενδιαφερομένων, τις εξελίξεις στην αγορά εργασίας καθώς και των συνθηκών που συμβάλλουν στις εν λόγω αλλαγές και μεταμορφώσεις στο εργασιακό περιβάλλον.

Από τα παραπάνω γίνεται φανερό ότι η Συμβουλευτική Σταδιοδρομίας αποκτά ιδιαίτερη σημασία στη σημερινή πολυπλοκότητα και αβεβαιότητα στην προσπάθεια να επιτευχθεί η κατανόηση και η σύνδεση του μέσα και του έξω κόσμου μας και τα υποκείμενα να δρουν συνειδητά, να αλληλεπιδρούν και να ευημερούν. Οι νέες αυτές προκλήσεις που καλείται να αντιμετωπίσει η Συμβουλευτική Σταδιοδρομίας καθώς και η σύγχρονη οπτική για τη σταδιοδρομία ως δια βίου διαδικασία αρχίζουν δειλά να αναδύονται και στο δημόσιο τομέα.

3.3. Σύμβουλος Επαγγελματικός – Σύμβουλος Σταδιοδρομίας

Ο όρος έγινε γνωστός στα εκπαιδευτικά χρονικά της χώρας με το νόμο 1304/82. την ίδια 10ετία βλέπουμε στην ελληνική κοινωνία σύμβουλο οικογένειας καθώς και το θεσμό του υπεύθυνου του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΣΕΠ) με το νόμο 1566/85 τόσο ως πτυχιούχο ΑΕΙ όσο και ως πτυχιούχο ΤΕΙ. Με τον ίδιο νόμο,

άρθρο 18, ρυθμίζονται τα ζητήματα του Ε.Π. στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Ο υπεύθυνος του σχολικού Ε.Π. είναι εκπαιδευτικός κάθε ειδικότητας που έχει μεταπτυχιακή ή περιοδική σεμιναριακή επιμόρφωση.

Σύμφωνα με το νόμο ο σύμβουλος ΕΠ είναι ουσιαστικά ο ειδικά εκπαιδευμένος επιστήμονας, ο οποίος ασκεί το έργο της Συμβουλευτικής Επαγγέλματος και παρεμβαίνει σε ζητήματα του επαγγελματικού τομέα που απασχολούν τους νέους και τις νέες και τις οικογένειές τους σε μια εποχή που οι ιδιαιτερότητες της κοινωνικοοικονομικής πραγματικότητας (πλήθος ενδιαφερόντων, ανεργία, υπερκορεσμός, δημογραφικές αλλαγές κλπ) είναι αξιοσημείωτες (Σιδηροπούλου – Δημακάκου, 1994).

Ειδικά για το σύμβουλο σε θέματα επαγγέλματος κι εκπαίδευσης (Vocational and Educational Counselor) το *Λεξικό Τίτλων Επαγγελμάτων (Dictionary of Occupational Titles, DOT)* δίδει το επαγγελματικό προφίλ αυτού. Ο σύμβουλος ορίζεται ως εξής⁷ (DOT, 2009):

«Counsel individuals and provide group educational and vocational guidance services»(DOT, 2009). *«Συμβουλεύει άτομα και παρέχει υπηρεσίες εκπαιδευτικής και επαγγελματικής καθοδήγησης σε ομάδες».*

Το προφίλ περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία:

- αρμοδιότητες (tasks): παροχή συμβουλών, υλοποιεί ολοκληρωμένη ψυχολογική αξιολόγηση, συλλέγει και μελετά κοινωνικο-οικονομικο-εκπαιδευτικά δεδομένα, κ.α
- γνώσεις (knowledge): θεραπεία, συμβουλευτική, ψυχολογία, κοινωνιολογία, νομική, τηλεπικοινωνίες, κ.α
- δεξιότητες (skills): ενεργός ακρόαση, αναγνώριση προβλήματος, κατανόηση κειμένου, κοινωνική αντίληψη, συγκέντρωση κι οργάνωση πληροφορίας, εφαρμογή σχεδίου κ.α
- ικανότητες (abilities): προφορική και γραπτή έκφραση, απομνημόνευση, μαθηματική λογική, κ.α
- δραστηριότητες στον εργασιακό χώρο (work activities): συγκέντρωση χρήσιμων πληροφοριών, δημιουργία και διατήρηση εργασιακών σχέσεων, ανάλυση δεδομένων και πληροφοριών, σχεδιασμός έργου, οργάνωση δραστηριοτήτων και καθορισμός προτεραιοτήτων, κ.α
- πλαίσιο εργασίας (work context): εσωτερική-εξωτερική εργασία, καθιστική εργασία-ορθοστασία, κ.α

- ενδιαφέροντα (interests): κοινωνικά, καλλιτεχνικά, ερευνητικά κ.α
- επαγγελματικές αξίες (work values): ανεξαρτησία, αναγνώριση, αυτονομία, δημιουργικότητα, συναδελφικό πλαίσιο, ανέλιξη κ.α.

Ο σχολικός σύμβουλος παρέχει συμβουλευτικά προγράμματα σε τρεις τομείς: τον ακαδημαϊκό, τον επαγγελματικό και τον προσωπικό/κοινωνικό, με σκοπό την επίλυση συναισθηματικών και κοινωνικών προβλημάτων και προβλημάτων συμπεριφοράς, ώστε οι μαθητές να αποκτήσουν ορθή αίσθηση Επαγγελματικού Προσανατολισμού, εντός σχολικού κλίματος τέτοιου, που να βελτιώνει τις μαθητικές επιδόσεις (Parsons, 1909).

Έτσι η λήψη της τελικής επαγγελματικής απόφασης, θεωρούμε ότι αποτελεί και το κλείσιμο της φάσης του έργου του ειδικού αυτού, ενώ ταυτόχρονα αρχίζει μια νέα φάση που σηματοδοτείται από τη στήριξη του καταρτιζόμενου πλέον από τον ειδικό σύμβουλο σταδιοδρομίας του οποίου η αποστολή είναι να συμβάλλει μέσω της Συμβουλευτικής, ώστε ο καταρτιζόμενος να «ωριμάσει» ως συγκεκριμένος εργαζόμενος και επαγγελματίας (Δημητρόπουλος, 1999).

4. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΜΕΣΩ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Το Διαδίκτυο και ο Παγκόσμιος Ιστός έχουν εισβάλει με ορμή στην καθημερινότητα δισεκατομμυρίων ανθρώπων. Η χρήση του ποικίλλει ανάλογα με τις ανάγκες που καλείται να καλύψει. Οι περισσότεροι χρησιμοποιούν το διαδίκτυο για κοινωνική δικτύωση, κυρίως, ενώ άλλοι ως εργαλείο στις επαγγελματικές τους πρακτικές (Smith & Senior, 2001). Ήδη τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια ευρεία διάδοση του διαδικτύου στο χώρο των συμβουλευτικών υπηρεσιών

Στη σύγχρονη, ψηφιακή εποχή μας με την ανάπτυξη των Νέων Τεχνολογιών– και εν προκειμένω των τεχνολογιών του Internet - η συμβουλευτική ως επαγγελματική δραστηριότητα δεν έμεινε ανεπηρέαστη από τις τεχνολογικές επιδράσεις και τις κοινωνικές προσδοκίες που είναι αποτέλεσμα της ευρύτατης αποδοχής του Διαδικτύου. Η ανάδυση της νέας πρακτικής στον χώρο της συμβουλευτικής, της πρακτικής του «*online counseling*» είναι *φυσικό επόμενο*. Η νέα πρακτική - όπως κι η παροδοσιακή συμβουλευτική στην εποχή της – έρχεται να καλύψει επιτυχώς τις *σύγχρονες ανάγκες* της κοινωνίας και του ατόμου.

Η συμβουλευτική μέσω Διαδικτύου ορίζεται ως «η εφαρμογή της συμβουλευτικής και η παροχή πληροφοριών που επιτελείται όταν ο πελάτης και ο σύμβουλος βρίσκονται σε απόσταση και χρησιμοποιούν ηλεκτρονικά μέσα για να επικοινωνήσουν μέσω του Διαδικτύου» (Hughes, 2000).

Στη διεθνή βιβλιογραφία αλλά και στις σχετικές ιστοσελίδες παροχής διαδικτυακής συμβουλευτικής από πιστοποιημένους επαγγελματίες ή επίσημους φορείς συμβουλευτικής, μπορούμε να συναντήσουμε ένα σύνολο όρων για τη διαδικτυακή συμβουλευτική (online counseling). Οι όροι αυτοί είναι αναρίθμητοι, όπως δηλώνουν σε άρθρο τους Mallen et al (2005). Ενδεικτικά αναφέρουμε τους όρους *web counseling*, *cyber counseling*, *internet counselling*, *distance counselling*, *e-therapy* και *therap-e-mail*.

Ο σκοπός της διαδικτυακής συμβουλευτικής είναι διττός: (α) η από απόσταση παροχή υπηρεσιών συμβουλευτικής και (β) η πρόοδος της ίδιας της επιστήμης.

Όπως αναφέρουν οι Mallen et al (2005) ειδικότεροι στόχοι της διαδικτυακής συμβουλευτικής αποτελούν:

- προσέγγιση μη προνομιούχων πληθυσμών
- προσέγγιση πληθυσμών που αποφεύγουν την κατά πρόσωπο συμβουλευτική
- βελτίωση υπηρεσιών σε μη προνομιούχους πληθυσμούς
- περιορισμός της αναγκαιότητας μετακίνησης και για τα δύο συμβαλλόμενα μέρη
- διεύρυνση γνώσεων σχετικών με την παροχή υποστήριξης και για τα δύο συμβαλλόμενα μέρη
- μείωση του φαινομένου και του βαθμού απομόνωσης στην επαρχία.

Η συμβουλευτική μέσω Διαδικτύου δεν είναι απαραίτητα αποτελεσματικότερη από την προσωπική συμβουλευτική, ούτε την αντικαθιστά, αλλά αποτελεί μια εναλλακτική ή συμπληρωματική μορφή παροχής υποστήριξης στις ήδη υπάρχουσες, ενώ παράλληλα οι δύο τρόποι παροχής υπηρεσιών συμβουλευτικής παρέχουν συγκρίσιμα οφέλη και αποτελέσματα. (Pier et al. 2006).

Τα υψηλής ποιότητας τηλεπικοινωνιακά συστήματα που υπάρχουν σήμερα επιτρέπουν στον καθένα να έχει πρόσβαση στο Internet σχεδόν κάθε στιγμή και από οποιοδήποτε μέρος του κόσμου. Όσον αφορά ειδικά στην επαγγελματική συμβουλευτική, συζητείται και το σοβαρό θέμα ότι τα άτομα που χρησιμοποιούν το Διαδίκτυο μπορεί να κατακλυσθούν από όγκο εκπαιδευτικών ή επαγγελματικών

πληροφοριών ή να απογοητευτούν από την πιθανή αδυναμία τους να χρησιμοποιήσουν σωστά ή αποτελεσματικά το μέσον, μέχρι να συνηθίσουν να εργάζονται με μηχανές αναζήτησης, να χρησιμοποιούν την ονοματολογία των υπολογιστών και να εξοικειωθούν με το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (Stevens & Lundberg, 1998)

Η πληροφόρηση για σπουδές και επαγγέλματα στηρίζεται πλέον σχεδόν αποκλειστικά στο διαδίκτυο. Στην αρχή της δεκαετίας του 2000 υπήρχαν μεταξύ άλλων αρχεία με τους έντυπους οδηγούς σπουδών των ΑΕΙ και ΑΤΕΙ της χώρας (Κασσωτάκης 2004). Αρχεία δύσκολα στη χρήση (π.χ. συγκρίσεις μεταξύ σχολών), σπάνια ανανεούμενα και ιδιαίτερα απαιτητικά σε φυσικό χώρο αρχειοθέτησης. Σήμερα παρόλο που υπάρχει ακόμη αυτή η μορφή αρχείων οι μαθητές, που είναι ιδιαίτερα εξοικειωμένοι πλέον με την χρήση των νέων τεχνολογιών, ανατρέχουν για όλα αυτά στο διαδίκτυο για σπουδές στην Ελλάδα αλλά και στο εξωτερικό. Η πληροφόρηση όμως σήμερα δεν συνίσταται μόνο στην παρουσίαση επαγγελματικών μονογραφιών ή στην παρουσίαση των προγραμμάτων σπουδών των διαφόρων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων (Καλούρη 2006). Η πληροφόρηση πρέπει να περιλαμβάνει όλα τα δεδομένα που χρειάζονται οι νέοι για να καταλήξουν στις μελλοντικές τους εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές.

Γενικά υπάρχει πληθώρα πηγών με πληροφοριακό υλικό (Δράκος 2010). Ο όγκος των πληροφοριών είναι μεγάλος γιατί η πληροφορία παρέχεται κατά βάση σε πρωτογενή μορφή με συνέπεια την δυσκολία ανεύρεσης και χρήσης.

Παρόλα αυτά οι μαθητές πολλές φορές αισθάνονται ότι δεν είναι επαρκώς πληροφορημένοι (Δράκος 2010). Σήμερα ο νέος, ενώ βομβαρδίζεται από πληροφορίες, συχνά αδυνατεί να βάλει σε τάξη το πληροφοριακό χάος στο οποίο εκτίθεται και το οποίο δεν έχει μάθει (ή δεν έχει τον χρόνο) να προσεγγίζει ενεργά, με συστηματικό τρόπο και συγκεκριμένη στρατηγική. Χρειάζεται λοιπόν κατάλληλη στήριξη του μαθητή ούτως ώστε να ανιχνεύει τις χρήσιμες γι' αυτόν πληροφορίες και να τις εντάσσει στο σχέδιο της προσωπικής του ανάπτυξης.

5. ΣΠΟΥΔΕΣ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

Η απόφαση να αφήσει κάποιος τον τόπο διαμονής του, την καθημερινότητα και την οικογένειά του δεν είναι ποτέ εύκολη.

Ο κύριος λόγος που πολλοί Έλληνες «ξενιτεύονται» είναι για τις σπουδές τους.

Δύο είναι οι βασικοί λόγοι που ωθούν τους νέους να σπουδάσουν. Ο πρώτος αφορά την απόκτηση γνώσεων στο επιστημονικό πεδίο του άμεσου ενδιαφέροντός τους. Ο δεύτερος έχει να κάνει με την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων, που θα τους δώσουν το συγκριτικό πλεονέκτημα στην αγορά εργασίας.

Το ερώτημα, όμως, που αναδύεται είναι ο λόγος για τον οποίο να σπουδάσει κάποιος στο εξωτερικό και ειδικότερα στις δύο προαναφερθείσες χώρες.

Ένας πολύ σημαντικός λόγος είναι η γνωριμία με μια νέα χώρα, με τον πολιτισμό της, τον τρόπο ζωής, τα πλεονεκτήματά της. Παράλληλα, δίνεται η ευκαιρία σημαντικών εμπειριών μέσα από την επαφή με διαφορετικές κουλτούρες και τρόπους σκέψης καθώς στα διεθνή προγράμματα σπουδών συνυπάρχουν σε μια τάξη φοιτητές από πολλές διαφορετικές χώρες αλλά και ηπείρους.

Ο σύγχρονος άνθρωπος και επαγγελματίας οφείλει να μπορεί να επικοινωνήσει, αλλά και να συνεργαστεί με οποιονδήποτε. Σπουδές δεν σημαίνει μόνο οι πρακτικές και θεωρητικές γνώσεις των βιβλίων και της αίθουσας διδασκαλίας. Οι σπουδές στο εξωτερικό είναι μία συνολική εμπειρία, την οποία κάποιος μπορεί να καταλάβει και να βιώσει, μόνο όταν τη ζήσει. Έχοντας αυτή την εμπειρία, διευρύνονται οι ορίζοντες όσο αφορά και σε μελλοντικές αποφάσεις. Ο φοιτητής που σπουδάζει στο εξωτερικό, αυτομάτως θεωρείται υποψήφιος και για να εργαστεί στο εξωτερικό, όπου η εργασιακή κινητικότητα είναι κατά πολύ περισσότερο αυξημένη από ότι στην Ελλάδα. Άρα οι ευκαιρίες για επαγγελματική αποκατάσταση και εξέλιξη είναι περισσότερες και καλύτερες.

Αναλογιζόμενοι, επομένως, όλα αυτά τα σημεία, μπορούμε να πούμε ότι γενικά τις σπουδές και ειδικότερα τις σπουδές στο εξωτερικό, κάθε άλλο παρά ως μία περιορισμένη ακαδημαϊκή διαδικασία πρέπει να τις δούμε, αλλά ως μία εμπειρία ζωής.

Πολλές ευρωπαϊκές χώρες αλλά και οι ΗΠΑ αποτελούν δημοφιλείς προορισμούς για σπουδές στο εξωτερικό. Δύο από αυτούς είναι η Γερμανία και η Κύπρος.

5.1. Το παράδειγμα της Γερμανίας

Τα γερμανικά πανεπιστήμια χαίρουν αναγνώρισης διεθνούς κύρους. Αποτελούν πηγή σημαντικών και διεθνώς προβεβλημένων συνεισφορών στην καινοτόμο έρευνα και

ανάπτυξη. Πολλές ριζοσπαστικές εφευρέσεις προέρχονται από τη Γερμανία. Η επιστήμη και η έρευνα έχουν στη Γερμανία μια μακρά παράδοση.

Υπάρχουν περισσότερα από 390 ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα σε ολόκληρη τη γερμανική επικράτεια. Το παλαιότερο πανεπιστήμιο ιδρύθηκε το 1386 στη Χαϊδελβέργη. Τα πανεπιστήμια χαίρουν διεθνούς κύρους, προάγοντας την καινοτομία και την έρευνα και βρίσκονται σε 170 σημεία της γερμανικής επικράτειας και προσφέρουν ποικίλες δυνατότητες για σπουδές και έρευνα. Συνολικά υπάρχουν σήμερα πάνω από 16.000 προγράμματα σπουδών, 1.500 εκ των οποίων είναι αγγλόφωνα. Ο μεγάλος αριθμός σχολών (π.χ. 36 σχολές Ιατρικής, 50 Ψυχολογίας, 43 Νομικής, 19 Αρχιτεκτονικής και 30 Μηχανολόγων Μηχανικών μόνο σε ΑΕΙ) απαιτεί από τους υποψήφιους φοιτητές ενδελεχής έρευνα για τη σωστή επιλογή του κατάλληλου ιδρύματος βάση των προσωπικών προτεραιοτήτων.

Με την ιδιότητά τους ως σύγχρονα πανεπιστήμια, διαθέτουν άριστο, πλήρως εκσυγχρονισμένο εξοπλισμό και βιβλιοθήκες και συνδυάζουν τη βασική με την εφαρμοσμένη έρευνα. Οι συμφωνίες διεπιστημονικής συνεργασίας με πολυεθνικές εταιρίες ή εξωπανεπιστημιακά ερευνητικά κέντρα (όπως Max-Planck-Institutes) αποτελούν συνήθως πρακτική και συμβάλλουν σίγουρα στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των πτυχιούχων.

Τέλος, οι σπουδαστές απολαμβάνουν πλήρης φοιτητική μέριμνα και αντιμετωπίζονται, ως νέοι επιστήμονες, με την ανάλογη σοβαρότητα.

5.2. Το παράδειγμα της Κύπρου

Μία από τις «εναλλακτικές» λύσεις για σπουδές είναι τα πανεπιστήμια της Κύπρου, τα οποία δέχονται κάθε χρόνο αρκετούς φοιτητές από την Ελλάδα.

Το σύστημα της Ανώτερης Εκπαίδευσης (Α.Ε.) της Κύπρου ακολουθεί τις αρχές της διαδικασίας της Μπολόνια όπως αυτές διαμορφώνουν την Α.Ε. στον ευρωπαϊκό χώρο. Η πολιτική της Κυβέρνησης για την Α.Ε. στοχεύει στην ικανοποίηση των τοπικών αναγκών αλλά και στην καθιέρωση της Κύπρου ως περιφερειακού εκπαιδευτικού και ερευνητικού κέντρου (http://sep4u.gr/wp-content/uploads/uni_cy_2014.pdf)

Στην Κύπρο λειτουργούν σήμερα τρία δημόσια πανεπιστήμια (Πανεπιστήμιο Κύπρου, Ανοικτό Πανεπιστήμιο και Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο) και πέντε ιδιωτικά

(Frederick, Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, Πανεπιστήμιο Νεάπολης και UCLan Cyprus), τα οποία προσφέρουν προπτυχιακά και μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών και διδακτορικά (στην ελληνική και στην αγγλική γλώσσα).

Οι τίτλοι σπουδών που απονέμονται από τα δημόσια και ιδιωτικά πανεπιστήμια είναι αναγνωρισμένοι από την Κυπριακή Δημοκρατία, από όλα τα κράτη της ΕΕ και από άλλα, ενώ έχουν κριθεί από το Διεπιστημονικό Οργανισμό Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης (ΔΟΑΤΑΠ) ως ομοταγή προς τα ελληνικά ΑΕΙ.

Όπως αναφέρει το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (<http://www.highereducation.ac.cy>), στην Κύπρο προσφέρεται ποιοτική εκπαίδευση με ακαδημαϊκούς που διαθέτουν διεθνή αναγνώριση και μακρά πείρα σε έγκυρα πανεπιστήμια του εξωτερικού, ενώ, τα προγράμματα σπουδών είναι προσαρμοσμένα στις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Τα πανεπιστήμια διαθέτουν σύγχρονες εγκαταστάσεις και πλήρως εξοπλισμένα εργαστήρια ώστε να δημιουργούν ασφαλές και φιλικό περιβάλλον.

Τέλος, ο Έλληνας φοιτητής θα αισθανθεί οικεία σε ένα κυπριακό περιβάλλον λόγω της γλώσσας αλλά και της κουλτούρας της χώρας.

6. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑΣ

Η ιστοσελίδα δημιουργήθηκε πάνω στη νέα πλατφόρμα της Google Sites. Η επιλογή της συγκεκριμένης πλατφόρμας έγινε με γνώμονα τη σχετική ειδικευση που παρείχε το μάθημα «Εργαστήριο ανάπτυξης δεξιοτήτων συμβουλευτικής και Νέες τεχνολογίες» με υπεύθυνο καθηγητή τον κ. Στέφανο Αρμακόλα στο πλαίσιο του προγράμματος ειδίκευσης της Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού της Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε. Πάτρας.

Το link της ιστοσελίδας που δημιουργήθηκε είναι :

<https://sites.google.com/s/0B2PtscJi53s2QkFnc1k5dXhIU0U/p/0B2PtscJi53s2SzViTmhhSWJBZzQ/edit>

Η ιστοσελίδα ονομάστηκε “**DeCy Education Advisors**”. Συγκεκριμένα η επιλογή του ονόματος DeCy προέκυψε από τις καταλήξεις των διευθύνσεων των ιστοσελίδων στη Γερμανία (.de) και στην Κύπρο (.cy).

Ο χάρτης της ιστοσελίδας έχει την ακόλουθη δομή:

- Αρχική σελίδα
- Ποιοι είμαστε
- Οι υπηρεσίες μας
- Επαγγελματικός προσανατολισμός
- Γερμανία
 - Το σύστημα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης
 - Βασικές σπουδές
 - Μεταπτυχιακές σπουδές
 - Διδακτορικές σπουδές
 - Γλωσσική επάρκεια
 - Υποβολή αιτήσεων
 - Rankings
 - Μαθαίνω Γερμανικά
 - Η ζωή στη Γερμανία
- Κύπρος
 - Το σύστημα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης
 - Η ζωή στην Κύπρο
- Κύπρος – Δημόσια Πανεπιστήμια
 - Πανεπιστήμιο Κύπρου
 - Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου
 - Ανοιχτό Πανεπιστήμιο Κύπρου
- Κύπρος – Ιδιωτικά Πανεπιστήμια
 - Πανεπιστήμιο Λευκωσίας
 - Πανεπιστήμιο Frederick
 - Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου
 - Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφου
- Επικοινωνία

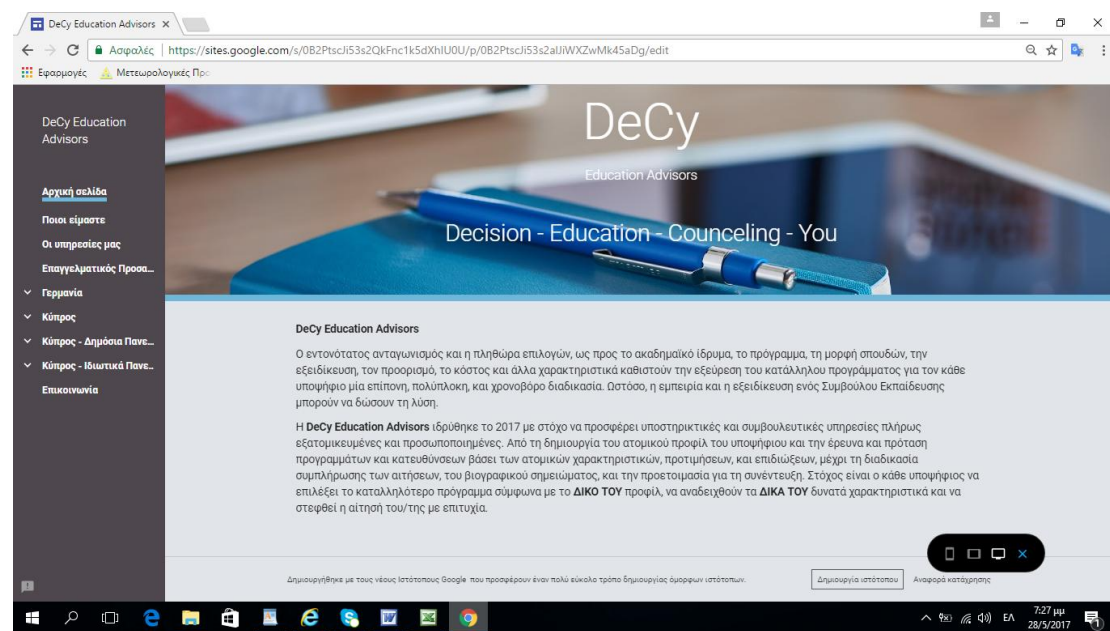
Η λογική της ιστοσελίδας έχει βασιστεί στο να ενημερώνει πλήρως τον ενδιαφερόμενο για το περιβάλλον Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης τόσο της Γερμανίας όσο και της Κύπρου. Ο επισκέπτης είναι σε θέση με απλά βήματα να συλλέξει

πληροφορίες για όλες τις ενδεχόμενες απορίες στην αναζήτηση σπουδών και τη διαβίωση σε αυτές τις δύο χώρες.

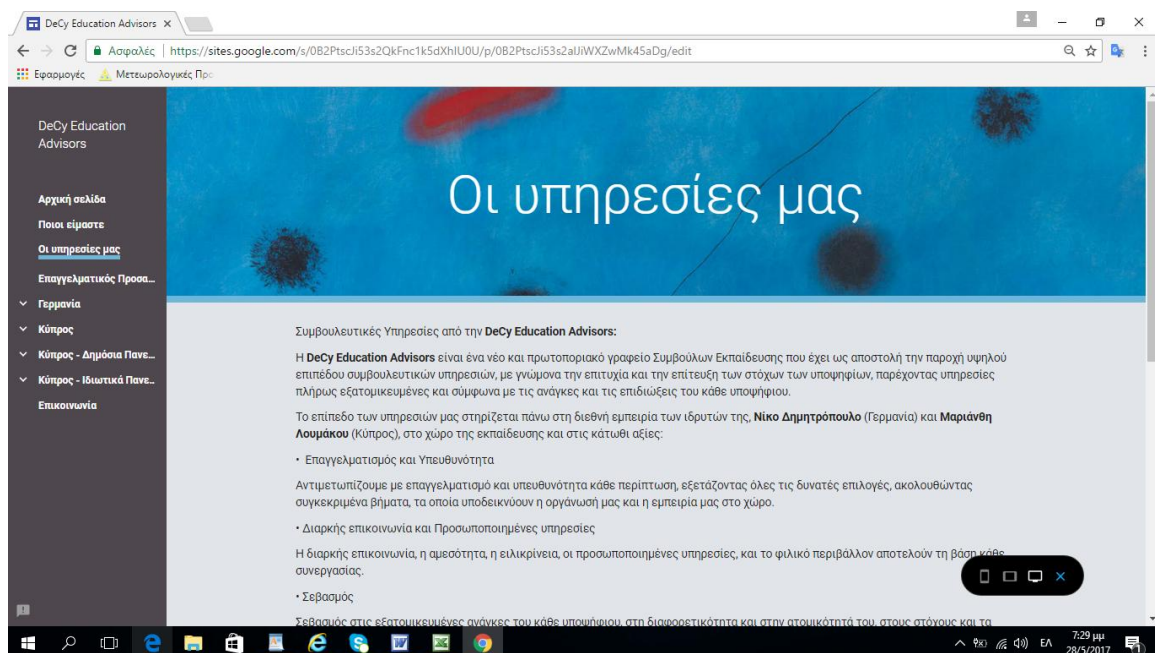
Η ιστοσελίδα έχει ανάλογη οπτικοποίηση ώστε να προσελκύσει μέσω φωτογραφιών, videos, παρουσιάσεων, links το ενδιαφέρον του χρήστη.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται ενδεικτικά screenshots της ιστοσελίδας:

α) Αρχική σελίδα

β) Οι υπηρεσίες μας

γ) Γερμανία

δ) Η ζωή στη Γερμανία

ε) Κύπρος

DeCy Education Advisors

Αρχική σελίδα
Ποιο είμαστε
Οι υπηρεσίες μας
Επαγγελματικός Προσ...

Γερμανία
Κύπρος
Το σύστημα τριτοβάθ...

Η ζωή στην Κύπρο
Κύπρος - Διγλώσσα Πανε...

Κύπρος - Ιδιωτικά Πανε...
Επικοινωνία

Κύπρος

Σπουδές στην Κύπρο

Μία από τις «εναλλακτικές» λύσεις για σπουδές είναι τα πανεπιστήμια της Κύπρου, τα οποία δέχονται κάθε χρόνο αρκετούς φοιτητές από την Ελλάδα.

Η πολιτική της κυπριακής κυβέρνησης όσον αφορά την ανώτερη εκπαίδευση στοχεύει στην ικανοποίηση των τοπικών αναγκών για ανώτερη εκπαίδευση καθώς και στην καθιέρωση της Κύπρου ως περιφερειακό εκπαιδευτικό και ερευνητικό κέντρο, το οποίο θα αποτελεί πόλο έλξης για διεθνείς ακαδημαϊκούς και φοιτητές. Στην Κύπρο το 7% του ΑΕΠ διατίθεται στην εκπαίδευση, ενώ ο μέσος όρος στην Ευρώπη κυμαίνεται στο 5%» επεσήμανε.

Το σύστημα ανώτερης εκπαίδευσης της Κύπρου διαμορφώνεται από τον Ευρωπαϊκό Χώρο Ανώτερης Εκπαίδευσης όπως προκύπτει από τη Διαδικασία της Μπολόνια. Κυριότεροι στόχοι της Διαδικασίας της Μπολόνια είναι η επίτευξη της διαφάνειας στο εκπαιδευτικό σύστημα Ανώτερης Εκπαίδευσης, με την εισαγωγή των Ευρωπαϊκών Μεταφερόμενων Πιστωτικών Μονάδων (ECTS), η κινητικότητα φοιτητών, ακαδημαϊκών και ερευνητών, καθώς και η διασφάλιση - πιστοποίηση της ποιότητας της προσφερόμενης εκπαίδευσης. Η Κύπρος υπέβαλε αίτηση για συμμετοχή στη Διαδικασία της Μπολόνια το Δεκέμβριο του 1999 και έγινε επίσημα δεκτή κατά την Υπουργική Σύνοδο στην Πράγα το 2001.

Η ανώτερη εκπαίδευση στην Κύπρο αποτελείται από τα δημόσια και ιδιωτικά ιδρύματα πανεπιστημιακού και μη πανεπιστημιακού επιπέδου.

στ) Πανεπιστήμιο Λευκωσίας

DeCy Education Advisors

Αρχική σελίδα
Ποιο είμαστε
Οι υπηρεσίες μας
Επαγγελματικός Προσ...

Γερμανία
Κύπρος
Το σύστημα τριτοβάθ...

Η ζωή στην Κύπρο
Κύπρος - Διγλώσσα Πανε...

Κύπρος - Ιδιωτικά Πανε...
Πανεπιστήμιο Λευκω...
Πανεπιστήμιο Frederi...
Ευρωπαϊκό Πανεπιστ...
Πανεπιστήμιο Νάιμπε...
Επικοινωνία

Πανεπιστήμιο Λευκωσίας

Πανεπιστήμιο Λευκωσίας - Nicosia University

Το Πανεπιστήμιο Λευκωσίας είναι ένα ανεξάρτητο ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ίσων ευκαιριών, που συνδυάζει τα καλύτερα στοιχεία της δυτικής εκπαίδευσης, ποιότητα και διεθνή φιλοσοφία. Με διεθνές φοιτητικό σώμα, μια μεγάλη ποικιλία ακαδημαϊκών προγραμμάτων, δασκαλία στην αγγλική γλώσσα και δέσμευση στην πολυπολιτισμικότητα, το Πανεπιστήμιο προσφέρει ένα δυναμικό εκπαιδευτικό περιβάλλον σε μια μοντέρνα, δημοκρατική, ευρωπαϊκή χώρα.

Πανεπιστήμιο Λευκωσίας 2016 - Γίνε το Μέλλον!

Γίνε το μέλλον!
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

7. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Τα συστήματα πληροφόρησης και οι ηλεκτρονικές εφαρμογές ανάπτυξης σταδιοδρομίας συμβάλλουν αναμφισβήτητα στη διαδικασία επιλογής επαγγέλματος. Επιπλέον, παρέχουν μεγαλύτερη ευελιξία στην υλοποίηση ενός προγράμματος ανάπτυξης καριέρας σε πολλά επίπεδα και με πολλούς τρόπους, όπως προγράμματα που παρέχονται σε σχολεία, πανεπιστήμια, κρατικές δομές παιδείας, απασχόλησης. Η ευελιξία των ηλεκτρονικών εφαρμογών μπορεί να εξοικονομήσει πολύτιμο χρόνο στο σύμβουλο σταδιοδρομίας, αλλά από την άλλη πλευρά μπορεί να οδηγήσει σε μη ολοκληρωμένες παρεμβάσεις, όταν οι χρήστες τις χρησιμοποιούν μόνο για συλλογή πληροφοριών, είτε αυτογνωσίας είτε επαγγελματών και δεν ενσωματώνουν τις πληροφορίες αυτές, στο πλαίσιο μιας περιεκτικής διαδικασίας ανάπτυξης σταδιοδρομίας.

Η δημιουργία της συγκεκριμένης ιστοσελίδας έγινε για να αποτελέσει ένα εργαλείο σε εξέλιξη και μελλοντικά προτείνεται να αξιολογηθεί.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική:

Δημητρόπουλος, Ε. (1998). Συμβουλευτική και Επαγγελματική Αγωγή στην Ελλάδα. Μια περιγραφική- αξιολογική παρουσίαση. *Πρακτικά Α΄ Κυπρο-ελλαδικού Συνεδρίου Συμβουλευτικής, Υπουργείο Παιδείας Κύπρου / ΥΣΕΑ*. Λευκωσία, 38-55.

Δημητρόπουλος, Ε. (1999α). *Συμβουλευτική -Προσανατολισμός. Τόμος Α: Συμβουλευτική και Συμβουλευτική Ψυχολογία*. (4η εκδ.) Αθήνα: Μ. Π. Γρηγόρη.

Δημητρόπουλος, Ε., (2002α), *Συμβουλευτική Προσανατολισμός. Τόμος Α: Συμβουλευτική και Συμβουλευτική Ψυχολογία*, Αθήνα, Εκδόσεις Γρηγόρη

Δράκος, Γ. (1999). *Ζητούμενα ζητήματα*. Αθήνα: Περιβολάκι & Ατραπός.

Δράκος, Λ. (2010). Πηγές πληροφόρησης για εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές για ένα ελπιδοφόρο μέλλον, Πρακτικά Πανελλήνιου Συνεδρίου της ΕΛΕΣΥΠ: Ο ρόλος της συμβουλευτικής σταδιοδρομίας με προοπτική ένα ελπιδοφόρο μέλλον, Αθήνα, Δεκέμβριος 2010.

Καλούρη, Ο. (2006). Εκπαίδευση, αγορά εργασίας και προσανατολισμός : δυναμική αλληλεπίδραση ήν επιβεβλημένη αναγκαιότητα;, Πρακτικά Πανελλήνιου Συνεδρίου της ΕΛΕΣΥΠ : «Ο θεσμός Συμβουλευτική - Προσανατολισμός και ο ρόλος του στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας», Αθήνα, Δεκέμβριος 2006.

Κάντας, Α. & Χαντζή, Α. (1991). *Ψυχολογία της εργασίας. Θεωρίες επαγγελματικής ανάπτυξης. Στοιχεία συμβουλευτικής*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα

Κάντας, Α. (1996). Επαγγελματικός Προσανατολισμός και Επαγγελματικές Αποφάσεις των Νέων στις Σύγχρονες Κοινωνικοοικονομικές Συνθήκες. *Λέσχη των Εκπαιδευτικών*, 14, 16-17.

Κασσωτάκης, Μ. Ι. (1986). *Η πληροφόρηση για τις σπουδές και τα επαγγέλματα. Μεθοδολογία του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού*. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.

Κασσωτάκης, Μ. (1995). Η άνιση συμμετοχή των δύο φύλων στη Μέση Τεχνική Εκπαίδευση και το Ενιαίο Λύκειο, ΥΠ.Π.Κ./Γενική Γραμματεία Ισότητας/ Κέντρο Ερευνών για θέματα Ισότητας, Εκπαίδευση και Ισότητα Ευκαιριών. *Πρακτικά Συνεδρίου*. Αθήνα, 27-35.

Κασσωτάκης, Μ. (1999). *Η αξιολόγηση της επιδόσεως των μαθητών*. Αθήνα: Γρηγόρης.

Κασσωτάκης, Μ. (2000) *Η Πληροφόρηση για τις σπουδές και τα επαγγέλματα*. Αθήνα, Εκδόσεις Γρηγόρη.

Κασσωτάκης, Μ. (2002α). Εννοιολογικές Διασαφήσεις. Στο Μ. Κασσωτάκης (επιμ.). *Συμβουλευτική & Επαγγελματικός Προσανατολισμός- Θεωρία και Πράξη* (σσ. 41-57). Αθήνα: Τυπωθήτω- Γιώργος Δαρδανός.

Κασσωτάκης, Μ. (επιμ.) (2002). Συμβουλευτική και επαγγελματικός προσανατολισμός: Εννοιολογικές διασαφήσεις, σκοποί και στόχοι. Στο: *Συμβουλευτική και επαγγελματικός προσανατολισμός: Θεωρία και πράξη*. Αθήνα: Τυπωθήτω, Γιώργος Δαρδανός.

Κασσωτάκης, Μ. (2004) *Συμβουλευτική και Επαγγελματικός Προσανατολισμός*, εκδόσεις Τυπωθήτω-Γιώργος Δαρδανός, Αθήνα, σσ. 43-59.

Κοσμίδου-Hardy, Χ. (2006). Η πρόκληση της Στρατηγικής της Λισσαβόνας. Πρακτικά πανελλήνιου συνεδρίου του Εθνικού Κέντρου Επαγγελματικού

Προσανατολισμού και της Ελληνική Εταιρείας Συμβουλευτικής- Προσανατολισμού με θέμα: *Ο θεσμός Συμβουλευτική-Προσανατολισμός και ο Ρόλος του στην Οικονομική Ανάπτυξη της χώρας (60-74)*. Αθήνα: Ε.Κ.Ε.Π.-Ε.Λ.Ε.Σ.Υ.Π..

Κρίβας Σ. (1994). «*Παιδαγωγική - Ψυχολογική Εγκυκλοπαίδεια - Λεξικό*». Αθήνα: Εκδ. Ελληνικά Γράμματα, σ. 1986.

Κρίβας, Σ. (1995). Ο ΣΕΠ διεθνώς και στη χώρα μας: Προβλήματα και Λύσεις. *Επιθ. Συμβ.- Προσανατολισμού*, τ.34-35, σσ.44-45.

Μαλικιώση-Λοϊζου, Μ (1987), Συμβουλευτική – Προγραμματισμός στην αγωγή του σήμερα, στο σχολείο, στο σπίτι, στην κοινωνία. Στο: *Επιθεώρηση Συμβουλευτικής & Προσανατολισμού* τ.5-6, σ. 95-102

Μαλικιώση-Λοϊζου, Μ. (1994). *Συμβουλευτική Ψυχολογία*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Μαλικιώση-Λοϊζου, Μ. (2012). *Συμβουλευτική Ψυχολογία*, εκδόσεις ΠΕΔΙΟ, Αθήνα, σσ. 25-49.

Μάνος, Κ. (1997), *Η Συμβουλευτική στην Εκπαίδευση* τόμος Α και Β, εκδόσεις ΑΘΗΝΑ

Μπρούζος, Α., (2004), *Προσωποκεντρική Συμβουλευτική. Θεωρία, Έρευνα και Εφαρμογές*. Αθήνα, Εκδ. Τυπωθήτω

Σάλμοντ, Ε. (2004). *Συμβουλευτική οικογένειας ατόμων με ειδικές ανάγκες- Πρώιμη Παρέμβαση: Η περίπτωση της κώφωσης* (Δημοσιευμένη Διδακτορική Διατριβή). Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Σιδηροπούλου-Δημακάκου, Δ. (2000). Η Συμβουλευτική στη Νέα Χιλιετία: Δεδομένα, τάσεις και προοπτικές στον Ελληνικό Χώρο. *Νέα Παιδεία* , τ.94, σελ 66-74.

Σιδηροπούλου-Δημάκου Δ. (ά.έ.) *Συμβουλευτική και Προσανατολισμός: Παιδαγωγική Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών του ΟΑΕΔ, ΕΚΠΑ και ΑΣΠΑΙΤΕ*

Τριάρχη – Hermann B. (2001), *Η Σχολική Συμβουλευτική, Μια δυνατότητα άμεσης στήριξης του μαθητή και του εκπαιδευτικού στο πλαίσιο της σχολικής πραγματικότητας. Στο Παιδαγωγική και Εκπαίδευση. Θεσσαλονίκη: Εκδ.: Κυριακίδης, σ. 27-29*

Τσιπλητάρης, Α. (2000). Συμβουλευτική της οικογένειας. Οικογενειακά προβλήματα και η αναγκαιότητα της Συμβουλευτικής στο: *Παιδαγωγικός Λόγος, τ. 1 σ. 82-99*

Χρηστίδου, Σ. (2001). Η εργασία: Εννοιολογικοί προσδιορισμοί και επαναπροσδιορισμοί. Μια ψυχοκοινωνική προσέγγιση. *Επιθεώρηση Συμβουλευτικής-Προσανατολισμού*, 56-57, 42-52.

Ξενόγλωσση:

Arthur, M.H., Hall, D.T., & Lawrence, B.S. (1989). *Handbook of Career Theory*. Cambridge: Cambridge University Press.

Brouzos, A. (1990). *Schulberatung in Griechenland: Eine Untersuchung über Beratungsbedürfnisse von Schülern der Lyzeen*. Baden - Baden: Nomos Verlag.

Dahir, C. A., Sheldon, C. B., & Valiga, M. J. (1998). *Implementing the national standards for school counseling programs*. Alexandria, VA: American School Counselor Association

Dictionary of Occupational Titles, (DOT)., 2009. *DOT Dictionary of Occupational Titles*[online]. (revised 4th edition). Available from: <http://www.occupationalinfo.org/>

Greenhaus, J. H. (1987). *Career management*. Hinsdale, IL: Dryden.

Hawkins, P. (1997). Skills for graduates in the 21st century. In: Van Esbroeck, R. et al., *Decision making for lifelong learning*. FEDORA. Brussels, Vudpress.

Herr, E.L. & Cramer, S. (1972). *Vocational Guidance and Career Development in the Schools. Toward a systems approach*. Mifflin N.Y. p 115-119

Herr, E.L., & Niles, S.G. (1998) Career: Social action in behalf of purpose, productivity and hope. In C.C. Lee & G.R. Walz (Eds), *Social action: A mandate for counselors*. Alexandria, VA: American Counseling Association

Herr, E. L., Cramer, S. H., & Niles, S. G. (2004). *Career guidance and counseling through the life span: Systematic approaches (6th ed.)*. Toronto: Pearson Education.

Hughes, R. S. (2000). Ethics and Regulations of Cybercounseling. ERIC/CASS Digest. Greensboro NC: ERIC Clearinghouse on Counseling and Student Services (ERIC Identifier: ED446326)

Jones, L. (1994). *Appalachian values*. Ashland, KY: The Jesse Stuart Foundation

Mallen, M. J., Vogel, D. L., Aaron, B. R., Day, S.X., 2005. Online Counseling: Reviewing the Literature From a Counseling Psychology Framework. *The Counseling Psychologist* 33, 819-871

O.E.C.D., (2004), *Career Guidance: Handbook for policy Makers*, Paris, O.E.C.D..

Parsons, F. (1909). *Choosing a Vocation*. Boston: Mifflin.

Pier, C., Klein, B., Mitchell, J., Kiropoulos, L., & Ryan, P. (2006). Reflections on internet therapy: Past, present and beyond. Διαθέσιμο από: <http://www.psychology.org.au/publications/inpsych/internet>

Savickas, M. L. (1999). The transition from school to work: A developmental perspective. *The Career Development Quarterly*, 47, 326-336.

Smith, M. A., & Senior, C. (2001). The Internet and clinical psychology: A general review of the implications. *Clinical Psychology Review*, 21, 12-136

Stevens, D. T., & Lundberg, D. J. (1998). The emergence of the Internet: Enhancing career counseling education and services. *Journal of Career Development*, 24, 195-208.

Thoresen, C., & Mehrens, W. (1967). Decision Theory and Vocational Counseling: Important Concepts and Questions, *Personnel and Guidance Journal*, 46, σελ. 165171.
Στο: Αθανασούλα-Ρέππα Α., Κουτούζης, Μ., Μαυρογιώργος, Γ., Νιτσόπουλος, Β. & Χαλκιώτης, Δ. (1999), *Εκπαιδευτική Διοίκηση και Πολιτική*, Πάτρα, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Zinchenko, V.R., (1987) Vygotsky's ideas about units for analysis in mind. In J.V., Wertsch (Ed), *Culture, communication and cognition: Vygotskian perspectives*, U.S.A. Cambridge University Press, 1987

Ιστοσελίδες:

<http://www.daad.gr/gr/>

<http://www.occupationalinfo.org/>

<http://www.psychology.org.au/publications/inpsych/internet>

http://sep4u.gr/wp-content/uploads/uni_cy_2014.pdf

<https://sites.google.com/s/0B2PtscJi53s2QkFnc1k5dXhIU0U/p/0B2PtscJi53s2SzViTmhhSWJBZzQ/edit>

<http://www.cut.ac.cy/?languageId=1>

<http://www.ouc.ac.cy/>

<https://www.ucy.ac.cy/el/>

<https://www.unic.ac.cy/el>

<http://www.frederick.ac.cy/>

<http://www.euc.ac.cy/>

<http://www.nup.ac.cy/gr/>

